

Разговор с поводом

Гордана Ђурђевић Димитић

На првом месту желим да Вам захвалим што сте се одазвали нашој молби и пристали да разговарате за *Виноград Господњи*. Будући да се налазимо пред годишњим периодом препуним празника, предлагем да тиме и започнемо. Какав би став требало да имају хришћани када су празници у питању?

Пре него што одговорим на ваше питање, дозволите ми да вам се најсрданије захвалим на указаном поверењу и пруженој прилици да говорим за ваш цењени лист.

Истина је, долази период радосних догађаја, пре свега везаних за празник Рођења Господа нашег Исуса Христа, али ћемо, с Божјом помоћи, прославити и Богојављење и празник светог Јована Крститеља, заједно се радовати Светом Сави...

Сви ови празници црвеним словом су уписани у наше календаре, но, погледамо ли пажљивије, видећемо да су и остали дани у години, макар били обележени и нешто тамнијим словом, посвећени барем једном великом светитељу из пребогате ризнице црквене и светоотачке историје. Зато су у праву они који тврде да је код православних сваки дан у години или празник или бар празничак. То значи да сваки дан доноси прилику за једно ново радовање, за малу или велику духовну светковину. Посматран на овај начин, читав живот једног православног верника требало би да личи на непрекинуто велико радовање, на радосни славопој... Радовање, пре свега, Богу и Божјим угодницима који својим животом потврђују истинитост речи Божје, поручујући генерацијама у свим временима да је могуће живети и умирати по Божјем закону. Да једино такав живот достиже пуни смисао и да једино у том случају смрт није пропаст и пропадање већ тријумф и славље. На то нас подсећају наши црквени календари, Охридски пролог, — та чудесна књига светог Владике Николаја, — као и неисцрпна *Житија светих* оца Јустина Поповића.

Да ли је за Вас предстојећи празник Рођења Христовог само пуко подсећање на историјски факт или има и дубље значење?

Немам ништа против историјских факата. Напротив, мислим да их треба увек изнова обнављати и корпус чињеница поткрепљивати новим детаљима, богатити научним подацима, археолошким и филолошким проучавањима, а све са циљем да никада не пресахне живо интересовање младих нараштаја за велико чудо Рођења Христовог. Такође, немам ништа против уметничких обрада ове теме, под условом да потичу из пера уметника верника који, пре свега, пламеним срцем и са много љубави, не одричући се уметничке слободе, гради и употпуњује, детаљ по детаљ, нашу визију великог Догађаја, чинећи наш празнични доживљај увек свежим и аутентичним.

Што се тиче дубљих значења, она су вишебројна и многострука. Нека су толико лична да се рефлектују готово искључиво на мој сопствени живот као опомена, нека врста васпитног коректива за моје исувише гневљиво срце. Нека друга значења имају нешто општији карактер, откривајући, на пример, необичну природу чуда као јединствену појаву која потреса и свет и природу исто колико и људе. Потреса и преображава свет, споља и изнутра, те се амплитуда утицаја протеже далеко у будућност. Заиста, са доласком Господа Исуса Христа ништа међу људима неће више бити исто: људи ће се поделити на ватрене присталице и сурове прогонитеље, историјско време рачунаће се до и од Рођења Христовог.

Својим Рођењем, Он ће започети парадигматичан пут духовног узрастања, не само појединаца — својих следбеника, који се уздижу до мере раста висине Христове — него читавог људског рода који узраста већ две хиљаде година и неће престати док Он не буде постао Све у Свему, док све непријатеље Своје не положи да буду подножје ногама Господа Његовог.

Колико Вам Божић значи у личном животу и како га прослављате у породици?

Крстила сам се касно, тек у тридесетој години, заједно са мојим, тада двомесечним сином, деведесетих година прошлог века. Било је то време бурних догађања, почетак грађанског рата на просторима бивше Југославије, завршни чин распада једног система који је свесно, између осталог, саботирао православно верско образовање и строго контролисао рад Српске Православне Цркве, ревносно се старајући да њен утицај никако не изиђе изван строгих зидина храма. Ништа нисам знала о својој вери, готово ништа о верским обичајима свог народа. У цркву нисам ишла. У кући мојих родитеља, све до пре петнаестак година, није се славила слава. Не сећам се да смо у кући икад обележили Божић, а нико нам то није изричито забрањивао. Једноставно смо били разуверени, крајње равнодушни према својој светој православној вери. И тако, остале смо ускраћене, сестра и ја, за романтичне успомене на топла породична окупљања, на ритуале уношења сламе и бадњака у кућу, на радосна божићна јутра, долазак положајника, младо зелено жито уврх свечане трпезе... Тек када сам се удала и постала члан многољудне личке породице Димић, паљење бадњака, уношење сламе у кућу, строги пост на Бадње вече и прослава Божића постају део традиције и мог новог дома, овде у Сремским Карловцима. Ипак, најлепши део целокупног божићног славља су сусрети верника у цркви на светој Литургији, најпре у три часа ујутру, а затим у девет часова. Постом од шест недеља, исповешћу и светим Причешћем, требало би да се свако од нас достојно припреми за јединствени сусрет са Богомладенцем Христом.

Христос је рекао: „Будите као деца!“, а отац Александар Шмеман, чувени православни богослов из прошлог века, вели: „Једино се деца не чуде томе што нам је Бог дошао на земљу управо у лицу Детета.“ Шта је то што деца имају у себи, а „одраслима“ недостаје, да би могли ваљано учествовати у овој Светковини?

Одрасли су изгубили, чини ми се, веру у чудо. Једино деца и уметници, укључујући ту и уметнике правоживља који служе лепоти и истини, још увек задржавају живу везу са оним што је невидљиво, а присутно у нашем животу, са живим светом анђела заштитника и свих других небеских сила које радо помажу човеку сваки пут кад он искрено пожели нешто добро и лепо — када пожели да предузме и оствари дело љубави. И, кад већ споменусте Шмемана, рекла бих да је његова Школа за молитву азбука за Живот, јер ми одрасли често не знамо колика је снага молитве и њена моћ у нашим животима. Само онај ко је опитно завапио Богу за помоћ, налазећи се у крајњој егзистенцијалној нужди, зна шта значе Христове речи *будите као деца*. То је крајња понизност, свест апсолутној незаштићености пред невољама живота уколико нас Отац наш небески не узме у заштиту. То је положај детета пред родитељем од којег очекује помоћ, дечја спремност на беспоговорну послушност и уверење да једино родитељ може да га разуме и у правом тренутку му пошаље СПАС(ење) или СПАС(итеља).

У чему је, по Вама, величина овог Празника?

У томе што сваки пут отвара наду да је живот у миру, кроз Господа нашег Исуса Христа, једина могућност и, штавише, насушна животна потреба опстанка и трајања свеколиког човечанства. Једино ако у рождественим јаслама видимо и просторе наших срца која се чисте од греха сваки пут када се у њих усели Свети Богомладенац, онда је људском роду заиста дата могућност да, сабравши се, око једног Стожера и једног Чокота, излечи све своје цивилизацијске ране и трауме.

Шта бисте као уметница и хришћанка могли да истакнете као нарочито инспиративно у празнику Рођења Христова, а што би могло да послужи као мотив више за данашњег човека?

Својевремено сам са децом, полазницима *Школе православне духовности* при Саборном храму у Новом Саду, радила божићну представу *Јестирина звезда*. Реч је била о Јестири, суровој власници гостионице, која одбија да на конак прими трудну Марију и њеног пратиоца Јосифа, изговарајући се да је гостионица препуна гостију. Будући да Марија и Јосиф немају чиме да плате смештај, одлучује да их смести у стају у којој ће се за само неколико сати родити сâм Господ Исус Христос. Сећам се да је то за све нас био велики уметнички изазов. Био је то повратак највећој теми наших живота — доласку Спаситеља на свет, међу људе. Чини ми се да смо тада, уложивши у ту представу сву своју машту, искреност и труд, и сами, као Јестира, доживели унутрашњи препород, духовно озарење кроз превазилажење личне усамљености и егоизма. Сви на сцени, заједно са хиљаду људи у Великој дворани Српског народног позоришта, били смо једна велика Божја породица, окупљена око блиставих јасала из којих је избијала топлина и најнежнији Сунчев сјај. Небо као да се тада спустило на земљу. И данас ми се често деси да се осетим као Јестира, несрећна, груба жена, без љубави за своје ближње, која не верује више ни у шта осим у стицање новца. И када такво стање постане неиздрживо, помогне молитва – једино уточиште за душу. Умилење које тада настаје, јасан је знак оне утехе која долази од вечитог Богомладенца и којом је својевремено блистала витлејемска пећина. Одавно мислим да нам недостаје *Православни театар* и мој додатни мотив за живот је моје уверење да ћу дочекати да заиграм у таквом театру у којем ће се радити и говорити другачије него што је то у било ком театру данас и овде.

Коју бисте божићну поруку упутили читаоцима *Винограда Господњег*?

Чини ми се да је наш најважнији задатак да у овом времену сачувамо породицу, хранећи је јаком храном, хранећи је Хлебом. Једно друштво здраво је онолико колико је здрава свака појединачна породица у њему, а свака породица здрава је онолико колико су здраве душе њених чланова. Душа наша, јединица наша – то је комад Неба у нама, а њено срце – то је онај Врт који нам ваља плевити из дана у дан да би се у њега уселио Бог. Царство Небеско је у нама и ми већ нисмо сасвим на земљи, летимо у сусрет великој Радости, Богомладенцу Христу. И то је једина храна од које ћемо оздравити!

**Хвала Вам, још једном, на пријатном и корисном разговору.
Мир Божји! Христос се роди!**

Ваистину се роди!

Разговор водио:
Ђакон Ђорђе Стојисављевић

